

[Undervisningsministeren.]

Skoleformer, af Læreruddannelsen, af Folkeskolen, af Kursusuddannelsen, som vi har beskæftiget os med, og af Videnskaben, som vi her rører ved. Jeg bringer det høje Ting en Tak for det, og jeg udtaler en Anerkendelse af den Opfattelse, som herigennem har vist sig at være gældende i den danske Rigsdag og i dansk Politik over for kulturelle Opgaver.

Kristen Amby: Jeg forstaa saa vel, at den højtærede Undervisningsminister har afholdt sig fra en Polemik med det ærede Medlem Hr. Starcke i Anledning af hans Udtalelser, men jeg synes alligevel ikke, disse skal staa uimodsagt. Det ærede Medlem paastaar i Virkeligheden, at Videnskaben kun kan være virkelig fri, hvis Staten ikke giver Støtte til den; kun i et Land, hvor der ikke gives offentlig Støtte til videnskabelige Formaaler, kan den frie Tanke eksistere og finde det ideelle Udtryk.

Jeg har lige den modsatte Opfattelse. Jeg er ikke et Øjeblik i Tvivl om, at hvis Midlerne til den videnskabelige Forskning fremkommer ved saakaldt frivillige Bidrag, det vil sige til syvende og sidst ved Dotationer fra store Koncerner eller enkelte rige Mænd, ja selv Mæcener, i moderne Forstand de saakaldte Industribaroner og de Koncerner, der slutter sig dertil, kan der være en stor Fare for den videnskabelige Frihed. For mig er der ingen som helst Tvivl om, at den videnskabelige Frihed er bedst sikret ved, at Videnskaben støttes ogsaa af Staten. Selvfølgelig har enhver anden, der vil, Lov til at støtte den, men Grundlaget skal være Støtte fra Staten, vel at mærke naar Staten lever paa den demokratiske Friheds Grund. Jeg tror, det er en Fiktion og en meget farlig Fiktion, hvis man regner med, at den frie Tanke virkelig kan eksistere og ikke er i Fare, hvis det er nødvendigt at appellere til økonomiske Interesser for at faa de Midler, der skal til for at holde Aandslivet vedlige.

Starcke: Kun et ganske kort Svar til det ærede Medlem Hr. Kristen Amby.

Det er dog et Faktum, at Videnskaben lige op til den nyeste Tid har formaaget at leve sit Liv paa personlig Risiko. Selv inden for den moderne Naturvidenskab, f. Eks. inden for mit Fag, var de fleste af de store Navne, som var levende, da jeg var ung Mediciner, kendt langt uden for Landets Grænser, over hele Verden, og de fleste af dem havde udført deres Arbejde i smaa Laboratorier, i smaa Kældre, og havde gjort

epokegørende Arbejde. Der foreligger indtil nu ikke afgørende Beviser for, at Kvaliteten af Arbejdet er blevet bedre, fordi Staten giver store Tilskud dertil. Det er rigtigt, at de private Dotationer kan indebære en Fare, hvis det videnskabelige Arbejde f. Eks. udelukkende skulde baseres paa Rockefeller-Legater og den Slags Ting. Der har virkelig været Eksempler paa, at der er taget visse Forbehold over for Folk, der interesserede sig alt for stærkt for en Løsning af Jordspørgsmaalet, hvilket Rockefeller-Koncernen ikke er særlig interesseret i. Noget lignende har ogsaa været Tilfældet ved andre Universiteter. Der er f. Eks. det berømte Tilfælde fra Oxford-Universitetet i sin Tid. Da Thorold Rogers havde skrevet sin berømte Bog om de sidste 6 Aarhundreders Udvikling vedrørende Arbejdslønnen i England, hvor han netop paaviste Arbejdslønnens nære Tilknnytning til Jordspørgsmaalet, kostede det ham hans Stilling ved Universitetet. Herhjemme har man — jeg kan bare gaa til min egen Familie — heller ikke været uden Erfaringer med Hensyn til de Vanskeligheder, der kunde beredes en Mand, hvis han indtog en for stærk Stilling i Jordspørgsmaalet i Forhold til Universitetet. Saa vidt jeg ved har Sverige meget store private Legatmidler til Videnskaben, og det fungerer vistnok tilfredsstillende. Herhjemme har jo Carlsbergfondet og en lang Række andre Fonds udfoldet en udmærket Virksomhed, som i høj Grad har ydet Støtte paa den frie Forsknings Basis. Friheden og Frivilligheden, baade hvad angaar Forskningen og den, der stiller Midlerne til Raadighed derfor, indeholder en moralsk Værdi, som er af ganske overordentlig stor Betydning. Det kommer man let til at korrumpere, hvis man i Fremtiden vil basere hele Videnskabens Trivsel paa Statens Naade eller Mangel paa Naade.

Undervisningsministeren (*Hartwig Frisch*):

Jeg vilde ikke, første Gang jeg havde Ordet, dvæle ved de Bemærkninger, det ærede Medlem Hr. Starcke fremkom med, fordi det forekom mig, at de var overordentlig tyndt funderet. Det ærede Medlem rørte her ved et i sig selv vigtigt Spørgsmaal, nemlig Spørgsmaalet om Statens Stilling til Videnskaben, men, som det forekom mig, paa en saa overfladisk Vis, at jeg ikke fandt Grund til at gaa dybere ind paa det. Paa den anden Side skal jeg erkende, at jeg var glad ved, at det ærede Medlem Hr. Kristen Amby paa en saa frisk Maade tog fat paa det. Jeg tror, det ærede Medlem Hr. Starcke vil erkende, at hele Spørgsmaalet om Videnskabens Stilling i Danmark, som gaar helt tilbage til